

SPLINTS-no

VURDERING AV OPERASJONSSYKEPLEIERNES IKKE-TEKNISKE FERDIGHETER

Copyright NHS Education for Scotland (NES), University of Aberdeen. Norsk oversettelse er godkjent av originalforfattere (Mitchell, L og Flin, R, 2010), februar 2018.

SPLINTS (The Scrub Practitioners' List of Intraoperative Non-Technical Skills) er opprinnelig utviklet til bruk for operasjonssykepleiere i steril assistanse, men er tilpasset norske forhold og anvendes for begge roller som operasjonssykepleiere. SPLINTS-no er oversatt til norsk ved Universitetet i Stavanger 2017 av Ida Mykkeltveit og Signe Berit Bentsen.

SPLINTS-no

Ikke-tekniske ferdigheter beskrives som kognitive, sosiale og interpersonelle ferdigheter som sammen med tekniske ferdigheter bidrar til å håndtere oppgaver på en effektiv og sikker måte.

Flin, O'Connor & Crichton (2008) Safety at the sharp end: a guide to non-technical skills

Forskning viser at ikke-tekniske ferdigheter i teamarbeid er av stor betydning for pasientsikkerhet, kvalitet og effektiv behandling. Tradisjonelt har operasjonssykepleiere tilegnet seg disse ferdighetene gjennom erfaring, gjerne på en uformell og implisitt måte. Imidlertid viser studier at ikke-tekniske ferdigheter kan læres ved å bruke vurderingsverktøy i utdanningen, simulering eller i klinisk arbeid. Disse ikke-tekniske ferdigheter komplementerer tekniske ferdigheter, og omfatter både kognitive prosesser som situasjonsbevissthet og beslutnings-taking, samt sosiale og mellommenneskelige ferdigheter som kommunikasjon, samarbeid og oppgaveløsning.

SPLINTS («The Scrub Practitioners' List of Intraoperative Non-Technical Skills») er et observasjon- og vurderingsverktøy som er utviklet for å gi formelle rammer og et felles språk for vurdering av ikke-tekniske ferdigheter hos operasjonssykepleiere. SPLINTS har fokus på den enkelte i teamet og hvordan ikke-tekniske ferdigheter påvirker samarbeidet mellom teammedlemmene og pasientsikkerheten. Gjennom egen refleksjon, bevisstgjøring og konkrete tilbakemeldinger, kan verktøyet bidra til å utvikle en systematisk tilnærming til det daglige rutinearbeidet og håndtering av akutte situasjoner.

Taksonomien består av tre hovedkategorier med ni elementer med ulike kjennetegn på god og uhensiktsmessig adferd.

Kategorier	Elementer
Situasjonsbevissthet	<ul style="list-style-type: none">• Innhente informasjon• Gjenkjenne og forstå informasjon• Forutse og være i forkant
Kommunikasjon og teamarbeid	<ul style="list-style-type: none">• Være trygg på seg selv• Utveksle informasjon• Samhandle med andre i teamet
Oppgaveløsning	<ul style="list-style-type: none">• Planlegge og forberede• Iverksette og overholde standarder• Håndtere stress

SITUASJONSBEVISSTHET:

Utvikle og opprettholde forståelse for miljøet på operasjonsstuen (pasient, team, tid, kirurgisk inngrep, instrumentering og utstyr) gjennom å se og lytte, klare å forstå situasjonen og forutse hva som kan skje.

Innhente informasjon

Aktivt søke informasjon på operasjonsstuen ved å observere, lytte, stille spørsmål og gjenkjenne signaler.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Sjekker pasientens identitet pre-operativt og innhenter nødvendig informasjon fra pasienten• Er oppmerksom på plassering av utstyr og teammedlemmer på stuen• Holder seg oppdatert under det kirurgiske forløpet• Har fortløpende overblikk over situasjonen• Innhenter og forstår informasjon fra andre teammedlemmer	<ul style="list-style-type: none">• Fokuserer kun på enkeltoppgaver• Blir distraheret av irrelevante aktiviteter• Oppfatter ikke viktig informasjon• Klarer ikke å følge faglige samtaler i teamet• Etterspør ikke nødvendig informasjon

Gjenkjenne og forstå informasjon

Gjenkjenne og forstå informasjon fra operasjonsteamet og bruke det sammen med egen kunnskap for å vurdere aktuelle situasjoner.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Prioriterer arbeidsoppgaver• Gjenkjenner akutte endringer i pasienttilstand eller prosedyre• Skifter effektivt mellom oppgaver• Er oppmerksom i feltet for å sikre riktig instrumentering• Oppfatter beskjeder og signaler mellom teammedlemmer• Reagerer relevant på endringer i kirurgens kroppsspråk eller stemmeleie	<ul style="list-style-type: none">• Følger ikke med i det kirurgiske forløpet• Prioriterer ikke oppgaver og/eller forespørsler• Responderer ikke eller for sent på endringer i kirurgiske forløpet• Stiller ikke oppklarende spørsmål dersom beskjeder har vært uklare• Viser mangel på faglig forståelse

Forutse og være i forkant

Tenke framover for å være i forkant og forutse hva det vil være behov for videre i forløpet.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Gir kirurgen egnede instrumenter i riktig rekkefølge• Forutser endringer i kirurgisk prosedyre eksempelvis konvertering fra laparoskopi til laparotomi• Ber om utstyr før kirurgen trenger det• Gjør forespørsler på riktig tidspunkt (varmt NaCl, sug ol)	<ul style="list-style-type: none">• Følger ikke med i det kirurgiske forløpet• Venter til forutsigbare problem oppstår før nødvendig utstyr eller instrumenter innhentes• Etterspør utstyr for sent• Er ukonsentrert og mister oversikten slik at beskjeder ikke oppfattes

KOMMUNIKASJON OG TEAMARBEID:

Dele informasjon og kunnskap som bidrar til felles mål og forståelse i teamet, dette for å sikre et ukomplisert kirurgisk forløp.

Være trygg på seg selv

Ta initiativ til avklaringer og tilpasse adferd som fremmer effektivt samarbeid.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Søker avklaringer dersom det er avvik fra prosedyren• Gir tydelige beskjeder i teamet• Viser lederskap når det er nødvendig• Tilpasser adferd og kommunikasjon til situasjonen• Er bevisst på egne begrensninger	<ul style="list-style-type: none">• Aksepterer beslutninger fra kirurg eller andre i teamet uten nødvendige avklaringer• Kommuniserer ikke klart og presist• Forholder seg passiv når aktiv deltagelse er nødvendig• Etterspør behov for seint eller spør ikke• Gir nedlatende kommentarer til andre i teamet

Utveksle informasjon

Søke og gi god informasjon for å sikre felles forståelse blant teammedlemmene.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Deler nødvendig informasjon med teamet• Forsikrer seg om at kirurgen får riktig instrument eller foreslår alternativer som er tilgjengelige• Bruker non-verbal kommunikasjon når det er hensiktsmessig• Gir beskjed om at kirurgisk telling er utført og hva resultatet er, til rett tid	<ul style="list-style-type: none">• Gjør forespørsel uten å gi beskjed om hvem forespørselen er rettet mot• Deler ikke viktig informasjon (skarp nål, kort tråd)• Gir ikke beskjed om utfordringer i tide• Bruker non-verbal kommunikasjon der hvor verbal kommunikasjon er mer hensiktsmessig

Samhandle med andre i teamet

Dele tanker/ideer og utføre praktiske oppgaver som medfører bedre flyt i det kirurgiske forløpet.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Kommuniserer forutsigbare endringer eller behov for å stoppe, til teamet• Prioriterer flere samtidige beskjeder fra ulike teammedlemmer korrekt• Foreslår alternative tiltak og utstyr• Reagerer hensiktsmessig på avbrytelser fra andre• Støtter andre ved å tilby hjelp og assistanse• Gir positive tilbakemeldinger til andre i teamet	<ul style="list-style-type: none">• Unnlater å informere resten av teamet om utvikling i det kirurgiske forløpet• Avbryter teammedlemmer som prøver å konsentrere seg• Ignorerer forespørsel fra andre• Tillater forespørsler som går ut over flyten i det kirurgiske forløpet• Viser ikke forståelse for andre teammedlemmers plassering i operasjonsstuen

OPPGAVELØSNING:

Organisere ressurser og aktiviteter slik at individuelle og teamorienterte mål oppnås, samt opprettholde standarder gjennom kontrollerte vurderinger.

Planlegge og forberede

Organisere krav og tilpasse disse slik at oppgavene kan bli gjennomført med flyt og uten unødvendige avbrytelser.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Er forberedt slik at en unngår unødig venting i forløpet• Benytter rolige perioder i prosedyren til å forberede neste oppgave• Viser effektiv organisering av operasjonssykepleiers ansvarsområde• Organiserer utstyr hensiktsmessig• Prioriterer arbeidsoppgaver	<ul style="list-style-type: none">• Prioriterer oppgaver slik at flyten i det kirurgiske forløpet hemmes• Åpner sterilt utstyr ukritisk• Har problemer med å finne nødvendig utstyr• Viser mangel på forståelse for hensikten med instrumenter og bruken av disse

Iverksette og overholde standarder

Ivaretar pasienters og personalets sikkerhet ved å følge lovverket, retningslinjer og regler for god praksis.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Sikrer sterile områder og instrumenter• Begrense støy i teamet• Følger gjeldende retningslinjer for operasjonsstuen og oppfordrer andre å gjøre det samme• Kontakter andre medarbeidere dersom kirurgen har behov for assistanse	<ul style="list-style-type: none">• Følger ikke prosedyrer og retningslinjer• Lar seg distrahere eller engasjere av «utenom-snakke» med kollegaer• Sjekker ikke innstillinger på utstyr eller er avhengig av andre for å gjøre det• Er ineffektiv i organisering av eget ansvarsområde

Håndtere stress

Håndtere stressende situasjoner ved å være rolig, og forstå krav og press for andre teammedlemmer.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">• Har en rolig stemme som kun endres dersom det er nødvendig for å understreke at det haster (uten panikk)• Bidrar til å opprettholde en rolig stemning• Organiserer og kontrollerer instrumentene hensiktsmessig• Delegerer mulige oppgaver for å redusere stressnivået	<ul style="list-style-type: none">• Hever stemmen unødvendig• Mister kontrollen og har følelsesmessige utbrudd• Er uorganisert og ute av stand til å tilby riktige instrumenter til riktig tid• Blir handlingslammet og ute av stand til å fungere effektivt i hastesituasjoner• Venter på instruksjon istedenfor å iverksette tiltak selvstendig

Vurderingsalternativer

Skalaen under kan brukes til å vurdere ikke-tekniske ferdigheter basert på observert adferd

Vurderingsskala	Beskrivelse
5 – Meget god	Utførelsen er av meget høy standard og kan være et godt forbilde for andre
4 – God	Utførelsen har en ensartet høy faglig standard, øker pasientsikkerhet
3 – Akseptabel	Utførelsen var tilfredsstillende med hensyn til standard, men kan forbedres
2 – Marginal	Utførelsen gir grunn til bekymring og betydelig forbedring er nødvendig
1 – Dårlig	Utførelsen var ikke akseptabel og kan true pasientsikkerheten. Støttende tiltak er påkrevet
N – Ikke observert	Ferdigheten var ikke aktuelle i situasjonen og ble derfor ikke observert

God opplæring i verktøyet er nødvendig for å kunne anvende vurderingsskalaen til bedømming.

Takk til deltakere i ekspertgruppen og økonomisk støtte fra Universitetet i Stavanger. Ekspertgruppen bestod av fem erfarne studentveiledere fra operasjonsavdelingen ved Stavanger universitetssjukehus.